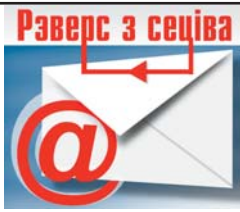

■ Зачапіла

Н. ЛУБНЕЎСКАЯ. «ПРАПАНУЙЦЕ СВАЕ ІДЭІ, А НЕ СКАРДЗІЦЕСЯ, ШТО УСЁ ДРЭННА»

(«Звязда» ад 29 верасня)

— Скардзіца і чакаць дапамогі ад некага заўсёды прасцей. А каб паспрабаваць вырашыць праблему самому... Ёсць у нашых людзей такая рыса: думаць, што табе ўсе павінны. Напрыклад, атрымлівае чалавек 300 рублёў у месяц і жаліцца ўсім, што немагчыма на такія грошы жыць. Дык знайдзі іншую работу, вазьмі падпрацоўку! Не трэба ўсё звальваць на крызіс.

А нахонт падтрымкі ад бізнесу вольна што лічу. Лагічна, канешне, што трэба будаваць не толькі забаўляльныя і гандлёвыя цэнтры, якія цяпер на кожным кроку. Але з іншага боку, чаму нейкая кампанія павінна аддаваць свае грошы незразумела на што? Згодны з Аляксандрам: хочаце грошай, дакажыце, што вы насамрэч робіце нешта карыснае. Бо столькі акцый цяпер называюцца «сацыяльнымі», а які вынік па сутнасці і што з гэтага простама чалавеку — не ведаеш.

Андрэй, г. Барысаў.

Т. ЛАЗОЎСКАЯ. «ЗЯМЛЯ БАЦЬКОЎ»

(«Звязда» ад 1 кастрычніка)

— На свята вёскі Тарасава мяне запрасіў сябар з Мінска, да якога я прыехаў у госьці з Расіі. Вельмі ўразіла, як жывуць і адпачываюць тарасаўцы. Ды і сам населены пункт выглядае чыстым, па-хатняму ўтульным. Тут я даведаўся пра тутэйшага настаяцеля храма Раства Прасвятой Багародзіцы айца Сяргія, які дамагаецца, каб жыхары Тарасава былі як адно цэлае. І шмат робіць для гэтага. Паколькі ў вёсцы няма іншых сацыяльных аб'ектаў, святар імкнецца аб'яднаць людзей вакол царквы. Ён літаральна фантавуе новымі ідэямі. Пабудавалі царкву. Здавалася б, можна супакоіцца. Не, патрэбна званіца — усталывалі. Трэба купель, каб паства магла акунуцца падчас Вадохрышча, і раздзявальні — уладкавалі. Але і гэта не ўсё. Калі дзецці прыходзяць у царкву, то не могуць прылажыцца да іконаў, якія размешчаны на ўзроўні дарослага чалавека. Маці вымушаны прыпадымаць малых, каб пацалавалі абраз. І айцец Сяргій задумаў адкрыць царкву... для дзяцей! Гэта будзе, на маю думку, такая першая ўнікальная светыня не толькі ў Беларусі, але і ў краінах СНД. А можа, нават і ў Еўропе!

У планах айца Сяргія — пабудаванне культурнага цэнтру з актавай, трэнажорнай заламі, бібліятэкай як праваслаўнай, так і свецкай. Ужо закладзены фундамент, пачынаюць узводзіць сцены. Усё робіцца за кошт ахвяраванняў людзей, якія не шкадуюць грошай на богаўгодныя справы.

Аляксандр ПУХАЎ, Ленінградская вобласць.

С. БАРЫСЕНКА. «РАЗ'ЮШАНАСЦЬ НА ПУСТЫМ МЕСЦЫ»

(«Звязда» ад 5 кастрычніка)

— На сваім вяку я пабачыла нямала начальнікаў-крыкуноў, якія не ўмелі ці нават і не хацелі стрымаць свой гнеў. Здаецца, такая мода ўкаранілася яшчэ ў «саўдэпкі», калі галоўным было калектыўнае, а індывідуум — гэта, маўляў, ніхто і зваць яго ніяк, таму прыніжай, тапчы, раві... А бывае, у падпарадкаванні мужчыны-кіраўніка — жанчына. І ніхто ж яму, небараку, не падкажа, што крык — таксама гвалт! Што дабіцца плёну такім чынам — усё роўна што чакаць чыстай вады ў калодзежы, куды плюеш... Але і самога крыкуна шкада. Нікага ж здароўя не хоціць!

Пасля фільма «Д'ябал носіць Prada» раптам стала ясна, што там, за мяжой, можна паўшэптаць (!) прамовіць усяго пару слоў, і той, каму яны адрасаваныя, ужо дакладна ведае, куды пайсці і што зрабіць. Мяркую, калі нейкай нашай арганізацыі ўдасца наладзіць працоўны працэс менавіта такім чынам, калі шэпт кіраўніка і зразумоўць, і пачуюць, і зрабяць усё як трэба... Гэта будзе вельмі і вельмі паспяхова арганізацыя! Але не хутка ўбачыць поспех той, хто не здольны зрабіць так, каб гневу ды крыку проста не было месца. Ні ў садку, ні ў школе, ні ва ўніверсітэце, ні на рабочым месцы. Толькі для гэтага нам яшчэ трэба вельмі і вельмі папрацаваць. Над сабой.

Юлія, г. Мінск.

Н. ЗІГУЛЯ. «І НІЯКІХ МІФАЎ...»

(«Звязда» ад 5 кастрычніка)

— Шчыра пазайздросціла студэнтам МДУ імя Куляшова. Я сама студэнтка, але іншай ВНУ, і ў наступным годзе мяне таксама чакае размеркаванне. Ехаць у «нікуды» вельмі страшна. Мы ж нават практыку праходзім у горадзе. Пра тое, каб пабываць на месцах патэнцыйнага размеркавання, неват марыць не даводзіцца. А «чарнобыльскія» раёны — гэта наогул прысуд. Адразу ў галаву лезуць думкі, як гэта адкруціцца ад такога варьянта. Аказваецца, там не вельмі дрэнна. Ды яшчэ такія льготы. Першы раз чую, каб маладым спецыялістам давалі 200 базавых велічынь пры ўмове, што яны 5 гадоў адпрацоўч. Вельмі хацелася б даведацца, якія яшчэ існуюць прэфэрэнцыі для маладых спецыялістаў у чарнобыльскіх раёнах і сельскай мясцовасці. Чамусьці пра гэта ва ўніверсітэтах не разказваюць. А шкада. Любога чалавека перш за ўсё цікавіць быць, тые ўмовы, у якіх ён будзе існаваць. Вельмі ўдзячная газецце, што яна закранула такую хваравітую для моладзі тэму. Прыемна было даведацца, што пра гэта думаюць на ўзроўні Саюзнай дзяржавы. Вельмі карысны праект. Спадзяюся, што ён і далей будзе дзейнічаць.

Марына С., Маріліў

І ЗЛОЎЛЕНЫ! І НЕ ЗЛОДЗЕЙ?

Здарылася гэта за савецкім часам, як той казаў. Неяк летам, пасля цяжкага працоўнага дня, маладыя хірургі адной з бальніц сабраліся на прыроду, на пікнік. І сапраўды, ну чаму б ім не з'ездзіць, калі ўсё для гэтага ёсць: і прывабныя дзяўчаткі-медсястрычкі, і дармавыя напіткі-наедкі ад удзячных пацыентаў, і нават транспарт свой у выглядзе машыны «хуткай дапамогі»...

Карацей, паехалі і месцейка аблюбовалі файнае — на высокім берэзе ракі. А нападальнік ад яго — светлы лясок, зялёны лужок, невялікая вёсачка... Ды ў такой прыгажосці проста грэх, здавалася, не выпіць! А потым, выпіўшы, як след не закусіць... Што яны і рабілі — пры вогнішчы, за размовамі, прыгожа, культурна, як сапраўдныя інтэлігенты.

Але ж — ведама, маладыя — не разлічылі крыху.

Думаецца, пітво ў іх скончылася? Не, яно было — і віно, і каньяк, а вольна з ежы — нічэгуткі не засталася: ні скарыначкі хлеба, ні карамелькі, ні семачак...

Трэба, значыць, у краму з'ездзіць і нечага дакупіць? Так. Але ж бачыць кампанія, што зусім блізка на выгане гусі пасуцца — жывое мяса, можна сказаць!..

Ну і падаліся хлопцы (яны ж у нас паляўнічыя?) да той чародкі, «акружылі» яе з усіх бакоў, сталі лавіць.

Апендыцыт, як аказалася, выразаць прасцей! Ва ўсякім разе толькі аднаму з хірургаў пашчасціла — злаўчыўся неяк, злавіў гусака! І ўжо тады на зайздрасць усім медсястрычкам у абедзве рукі абшчаперыў яго, прытуліў да сябе і панёс да машыны, каб «аперацыю» зрабіць па «перасадцы» мяса...

Ажно тут адкуль ні вазьміся цётка з рагачай. З вёскі, з крайняй хаты, выбегла і давай ва ўсё горла крычаць:

— Куды ты яго нясеш, злодзеі?! Ану адпусці! Гэта мой гусак...

Хірург, злоўлены, што называецца, на месцы злачынства, адразу ж спыніўся і ўміг працверзеў. Але галоўнае, знайшоў што сказаць:

— Ды наце, забірайце вы сваю птушку! — абурўся, вяртаючы кабечку гусака. — Думаецца, яна мне патрэбна? Ды ні ў якім разе! Проста на машыне

пакатаць хацелася. А вы «злодзеі», «злудзеі»...

Кабета ўважліва паглядзела на хірурга, на яго кампанію і сапраўды разгубілася: маладыя, прыгожыя, вясёлыя людзі. Можна, яны і сапраўды нічога благага не думалі, можа, проста хацелі пажартаваць — пакатаць яе гусака на «хуткай дапамозе»?

Наталля Каліноўская.

г. Віцебск.

КОЖНЫ ВЫБІРАЕ ПА САБЕ

Няма, відаць, таго чалавека, які б не ведаў, што такое пячатка? І невялічка ж, як быццам, штуковіна, а без яе не можа працаваць ніводнае прадпрыемства альбо ўстанова, без яе не паліцца сапраўдным ніводзін дакумент, да таго ж гэта свайго роду сімвал улады.

Як сведчаць археолагі, карысталіся пячаткай яшчэ ў старажытным Вавілоне, і з тых часоў яна не дужа змянілася: была і засталася, як правіла, круглай. Праўда, раней, каб пакінуць адбітак, пячатку трэба было ў нешта абмакнуць, альбо...

Расказвалі, супрацоўніца банка неяк спытала ў калгаснай бухгалтаркі, чаму гэта ад вашых дакументаў заўсёды гарэлкай патыхае? Тая адказала: «Дык гэта ж наш стар-

былася яна, праўда, не ў нас, але ж...»

Там старшыня таксама пячатку пры сабе трымаў.

І вось аднойчы да яго ў калгас прыязджае ўпаўнаважаны — ажно з вобласці.

Не ведаю, як цяпер, а раней такія былі — з ліку чыноўнікаў, і замацоўвалі іх за канкрэтнымі гаспадаркамі, каб прыязджалі, дапамагалі...

Таго ж ўпаўнаважанага перапаўнялі амбіцыі: ён усюды хацеў найперш уладу паказаць. Прыехаў, значыць, і давай высвятляць, чаму гэта камбайны не ў полі? Старшыня яму кажа, што гадзіны не прайшло, як дождж сціх, да таго ж і рана яшчэ — збожжа недаспелае. А той у крык: «Многа вы ведаеце!.. Мне пляваць!»... І далей, што называецца, з пенай на губах: «Я загадваю! Усе камбайны ў поле! Паўгадзіны на зборы!»

Старшыня калгаса выслухаў яго, моўчкі палез у кішэнь, выцягнуў адтуль пячатку, узяў сваёй моцнай сялянскай рукою далонь таго ўпаўнаважанага, уклаў у яе гэты «сімвал улады» і сказаў: «Вось табе, братка, гэта пудраніца (чамусьці гэтак ён зваў каробачку з пячаткай)...

Трымай! І кіруй гаспадаркай сам».

— І што — няўжо ўзяўся? — спытаўся я ў апавядальніка.

— Ды дзе там? Ён жа не дурань, каб з верхняй прыступкі службовай лесвіцы спускацца на ніжнюю. Лепей быць хвастом у каня, чым галавой у мухі.

Валеры Гур'юш, г. Чавусы.

ЗАМУЖ ВЫЙСЦІ ТРЭБА ЗНАЦЬ...

Пара дзяцінства, згадзіцеся, незабыўная! А як нашага, вясковага, дык яшчэ і адметная. Адметная, напрыклад тым, што

мы не толькі гоісалі па вуліцах, гулялі, купаліся ў рэчках ды сажалках, каталіся на веласіпехах, санках і лыжах, — мы змалку дапамагалі сваім бацькам: пасвілі кароў, рвалі зелле свінням, сушылі сена, паполі грады, кармілі куранят.

А заадно — многаму вучыліся, прывыкалі да працы. Што потым, у дарослым жыцці, як знайшлі, што называецца! З чаго тое дарослае жыццё пачыналася? Ну, вядома ж, з таго, што на нас, дзючат, сталі заглядвацца равеснікі — мясцовыя хлопцы-падлеткі. Мы адчувалі іхнюю ўвагу, заўважалі першыя пачуцці, але ж марылі, шчыра кажучы, пра іншых жаніхоў.

Тады вельмі прэстыжным лічылася выйсці замуж за вайскоўца (пра бізнесменаў ніхто не чуў, пра замежнікаў таксама...), бо ў іх жа і форма такая прыгожая, і заробак дастойны, і работа з раз'ездамі, значыць, свет пабачыш...

Карацей, мы, дзючаты, спалі і бачылі, як знойдзем, сустрэнем такіх вольна хлопцаў,

які яны пакахоўваюць нас, а мы — адпаведна — іх, і як потым, у самых прыгожых сукенках з букетамі белых руж пойдзем поруч... Не толькі па вясковых вуліцах, але і па жыцці, якое ўяўлялася нам штодзённым святаям, у нейкіх вялікіх гарадах, магчыма, нават за межамі Савецкага Саюза.

Але ж што праўда, тое праўда: у некага мары збываюцца, у некага не. Ва ўсякім разе выйсці замуж за вайскоўца пашчасціла толькі адной з нас — Валянціне. Ужо не ў памяці, пры якіх абставінах, але ж яна такі пазнаёмілася са сваім Эдзікам, курсантам ваеннага вучылішча. Нейкі час яны лісаваліся, а потым той хлопец, ужо лейтэнант, у бялюткім кіцелі, прыехаў у нашу вёску, каб забраць дзючачку з сабой — ажно ў Пермскі край, куды і напраўду «толькі самалётам можна далацець...»

Гэта, аднак, нашу Валю не спалохала — паляцела, агледзелася там, паслухала іншых афіцэрскіх жонак-пястух, якія напэрабой расказвалі пра цяжкі быт, пра дэфіцыт тавараў, хмары камароў ды пра тое, што тут можна звар'ячаць ад няма чаго рабіць і няма чым заняцца, і стала дзейнічаць. Найперш, распакаваўшы чамаданы ды навёўшы бездакорны марафет у сваім жылце, яна падалася ў «разведку» — у лес і потым стала насіць адтуль чарніцы, буякі, парэчкі, журавіны; гатавала варэнні, кампоты, саліла і сушыла грыбы...

Гэтых прыпасаў, як пісала потым матулі, хапіла і сабе, і новым сяброўкам на ўсю зіму. А ў Пермскім краі яна, як вядома, доўга...

Думаецца, ад гэтага наша беларусачка стала сумаваць? Нічога падобнага: яна і тады знайшла сабе карысны занятак. Адсюль, з Беларусі, маці прысылала ёй воўну, ніткі, з якіх дачка вязала цёплыя шкарпэткі, прыгожыя шалікі і шапкі, безрукаўкі... Да таго ж па вечарах яны з мужам спявалі — то для сябе і суседзяў, то ў Доме афіцэраў (Эдзік яе іграў на гітары).

Такім чынам неяк неўпрыкмет яны дачакаліся першай вясны. І ўжо тады Валянціна ўзялася за рыдлёўку: пад вокнамі дома муж па яе загадзе пабудоваў дзве цяплічкі. Мала таго, неўзабаве яго даслужыўцы на верталёце даставілі ім... парачку парсючок.

Што і казаць, потым пра «зайбоства» гаварыў увесь гарнізон: хто вухам пачуў, хто носам (бо смажанінай пахла на ўсю акругу), а хто і за сталом пасядзеў. Даспадобы прыйшліся гасцям і пачоначка, і нашы традыцыйныя клёцкі, і дранікі з мясам. Гаспадарам жа прыемна было чуць сардэчныя словы пра іх руплівасць і працавітасць, пра залатыя рукі і добрыя сэрцы.

Адзінае — служба ў вайскоўцаў і сапраўды звязана з раз'ездамі. Так што праз нейкі час гэта сямейка (ужо, дарэчы, з дзвюма дачушкамі) адпраўлялася на новае месца. Старое, абжытае, пакідаць было не толькі цяжка, але і вельмі шкада...

Што, можа, цікава — даглядаць іх былою гаспадарку ўзяліся «баявыя сяброўкі» — тыя самыя афіцэрскае жонкі-пястухі, карэньныя гараджанкі.

Яны ж прысягнулі, што не адчэпяцца ад сваіх мужоў, пакуль тыя не даставяць ім парсят.

Каб дзейнічаць, ім, як аказалася, патрэбен быў прыклад.

Не дзіва, што маючы яго і такі вольна надзейны тыл, маладыя афіцэры і сапраўды часам станавіліся генераламі.

Тацяна Раманав, г. Наваполацк.

Рубрыку вядзе
Валянціна ДАУНАР.
dounar@vziasda.by